

Jak wyglądała panorama żydowskiego życia w Warszawie lat powojennych? Gdzie i w jakich formach odrodziła się kultura? Co doprowadziło do wydarzeń Marca '68? Z tymi czasami pomoże Ci się zapoznać ten spacerownik.

ę długopis

**UL. PUŁAWSKA 28,
NIEOPODAL MADALIŃSKIEGO.**

1 PODEJDŹ POD ADRES PUŁAWSKA 26.

W tej i sąsiedniej kamienicy (Puławska 28 i 26) w latach pięćdziesiątych mieszkali tzw. puławianie, członkowie frakcji PZPR dążącej po śmierci Stalina do liberalizacji systemu realnego socjalizmu. Byli to wysocy funkcjonariusze partyjni, w większości inteligenci. Wielu z nich miało żydowskie korzenie. Rywalizowali z natolińczykami (reprezentującymi głównie środowiska chłopskie) podsycającymi nastroje antysemickie i oskarżającymi ich o zbrodnie stalinowskie.

Przejazd bramny zdobią trzy rzeźby. Co przedstawiają?

- a. Rolnictwo, Przemysł, Polskę Rozkwitającą
- b. Naukę, Sianokosy, Obfitość
- c. Bogactwa PRL, bogactwa ZSRR, partie komunistyczna

PRZEJDŹ NA DRUGĄ STRONĘ UL. PUŁAWSKIEJ
I AUTOBUSEM, NP. 222, UDAJ SIĘ W ALEJE UJAZ-
DOWSKIE, WYSIĄDŹ NA PLACU NA ROZDROŻU
I PODEJDŹ DO ALEI RÓŻ.

Okoлицą, w której mieszkała większość wysokich urzędników i politycznego establishmentu lat 50. i 60. był kwartał rozciągający się między placem Zbawiciela, alejami Ujazdowskimi, Marszałkowską i Piękną. Lokatorem al. Róż był m.in. Józef Cyrankiewicz, a al. Przyjaciół – Józef Światło. Wśród oficjeli i polityków mieszkali również artyści.

Przejdź aleją Róż, a następnie Koszykową w stronę placu na Rozdrożu i wypisz nazwiska kilku z nich.

IDĄC KOSZYKOWĄ ZATRZYMAJ SIĘ PRZY TABLICY
NA ŚCIANIE OBECNEGO MINISTERSTWA SPRAWIE-
DLIWOŚCI.

Ten potężny gmach pochodzący z lat 30. XX wieku
budził w okresie powojennym strach i niepokój.

Przeczytaj, jaka instytucja i w jakich latach miała tutaj swoją siedzibę.

ALEJAMI UJAZDOWSKIMI DOJDŹ DO PLACU
TRZECH KRZYŻY I PRZY POMNIKU WITOSA SKRĘĆ
W PRAWO W UL. PRUSA. ZATRZYMAJ SIĘ NA JEJ
KOŃCU, PRZED GMACHEM YMCA.

Pod koniec lat 50. do tworzenia harcerstwa dla żydowskich dzieci ZHP oddelegowało druha Jacka Kuronia - założyciela Hufca Walterowskiego o wyraźnie lewicowym rodowodzie. Harcerze spotykali się najczęściej w tym budynku, związanym z ruchami młodzieżowymi jeszcze przed II wojną światową.

Prędko (już w 1961) pluralizm i samorządność zaczęły uwierać władze państwowe i – pod pretekstem wystąpień przeciw systemowi oświatowemu – „Walterowców” rozwiązano, ale zarówno Jacek Kuroń, jak i dawni członkowie drużyn stali się wychowawcami na koloniach i obozach TSKŻ-u. Zapraszał ich Szmul Tenenblatt.

Śpośród wymienionych idei wybierz te, przyświecające „czerwemu harcerstwu” (tak nazywano „Walterowców”):

RYWALIZACJA	
OPIEKUŃCZOŚĆ I WSPÓŁDZIAŁANIE	
NACISK NA NARODOWY WYMIAR HISTORII	
NADRZĘDNOŚĆ ZESPOŁU NAD JEDNOSTKĄ	
SAMORZĄDOWY USTRÓJ DRUŻYN	
SYJONIZM	
KATOLICKI CHARAKTER DRUŻYN	
PODPORZĄDKOWANIE DOWÓDCY	
SZACUNEK DLA KAŻDEGO CZŁONKA GRUPY	

WRÓĆ DO PLACU TRZECH KRZYŻY,
PRZEJDŹ NA DRUGĄ STRONĘ PLACU,
A NASTĘPNIE SKREĆ W BRACKĄ.

Dla wielu warszawiaków o żydowskich korzeniach najważniejszym punktem na mapie miasta była Nowogrodzka 5. Tu mieściło się Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce. To organizacja, która powstała w 1950 r. w wyniku połączenia Centralnego Komitetu Żydów w Polsce z Żydowskim Towarzystwem Kultury i Sztuki. Bywalcy, a wraz z pogarszającą się sytuacją z narastającym antysemityzmem było ich, paradoksalnie, coraz więcej, określali je jako oazę, w której czuli się „u siebie”. Przez dwa lata (1966-68) pod tym samym adresem działał też Młodzieżowy Klub Babel. Prowadzono tu ostre dyskusje polityczne, grano w pingponga, uczono się języka jidysz, ale i... przychodziło na koncerty żydowskich zespołów bigbitowych.

Z rozsypanych sylab ułóż nazwy pięciu z nich (nie wszystkie były z Warszawy!).

KI RY ŁA NAS BE TĘP
 BO CY CZE BO COM
 NÓW TU ŚLIW BA TRO KA

A wiedziałeś, że śpiewając po żydowsku w gdańskim TSKŻ-cie debiutował Serweryn Krajewski?

6 PODEJDŹ POD BIUROWIEC LIBERTY CORNER
PRZY MYSIEJ, NA TYŁACH BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO.

Reformy '56 roku okazały się być wymuszką. Kolejne miesiące przyniosły m.in likwidację inteligenckiego tygodnika „Po prostu” oraz zaostrzenie cenzury. Objęła ona również prasę żydowską. Siedziba Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk czyli cenzury znajdowała się tu, gdzie dziś stoi biurowiec Liberty Corner. Fragmenty gmachu (m.in. portale) zachowano w recepcji. Zajrzyj, jeśli chcesz je zobaczyć.

Rozwiąż szyfr, a dowiesz się, jakie były najważniejsze tytuły żydowskich gazet.

Zasada: po odnalezieniu litery w tabelce sprawdź, jaka jest czwarta litera po niej (np. literze A odpowiada litera Ć, czwartą literą po A jest Ć).

A	Ą	B	C	Ć	D	E	Ę	F	G	H	I	J	K	L	Ł
M	N	Ń	O	Ó	P	R	S	T	U	V	W	Y	Z	Ż	Ź

Ć	Ł	I	G	O	O	U	Ó	T	J	B	K	Y	O	U	D	I	Ł	O
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

